

Hvordan opnår vi målopfyldelse for fisk i vandløbene?

Fiskene har brug for hjælp

De kan ikke klare sig ved unaturlige forhold !

Hold øje med fiskene - og sørg for, at de kan klare sig selv

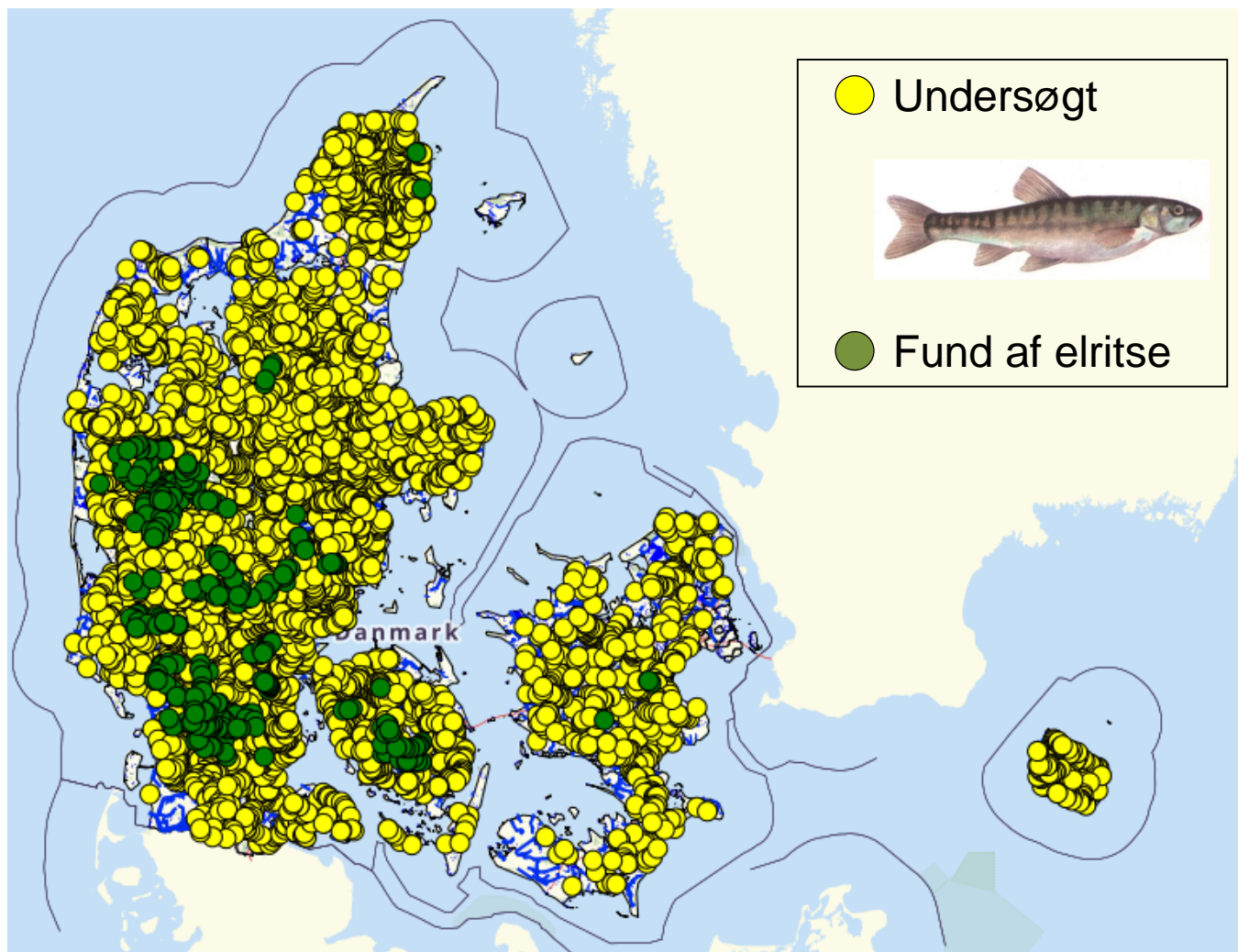

Der er forskellige fiskearter i vandløbene

Mange arter findes kun få steder

Der er typisk kun 1-2 fiskearter i mange vandløb

ØRREDKORT

Data fra DTU Aquas Planer For Fiskepleje

Ørred- og lakseyngel, total

Ørredyngel

Lakseyngel

Antal arter

De enkelte arter

Typiske arter

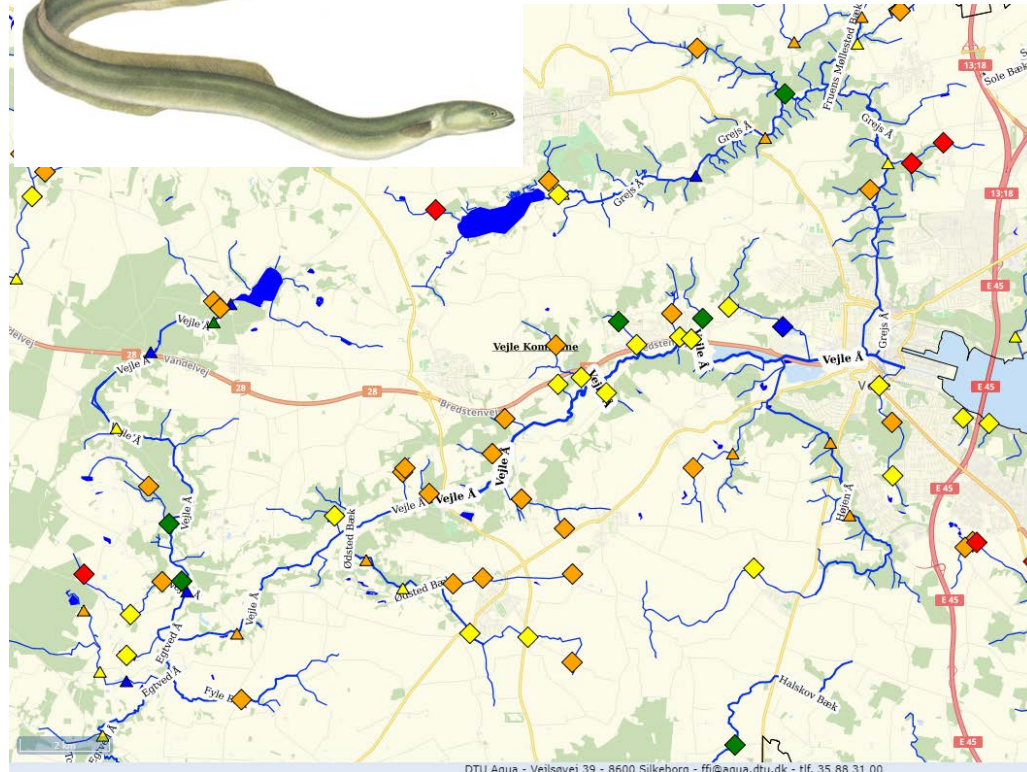
Farverne på de enkelte stationer angiver antallet af fiskearter fundet på stationen, ikke hvor store bestandene er.

SMÅ VANDLØB (under 2 m brede)

- ◆ Mindst 4 fiskearter
- ◆ 3 fiskearter
- ◆ 2 fiskearter
- ◆ 1 fiskeart
- ◆ Ingen fisk

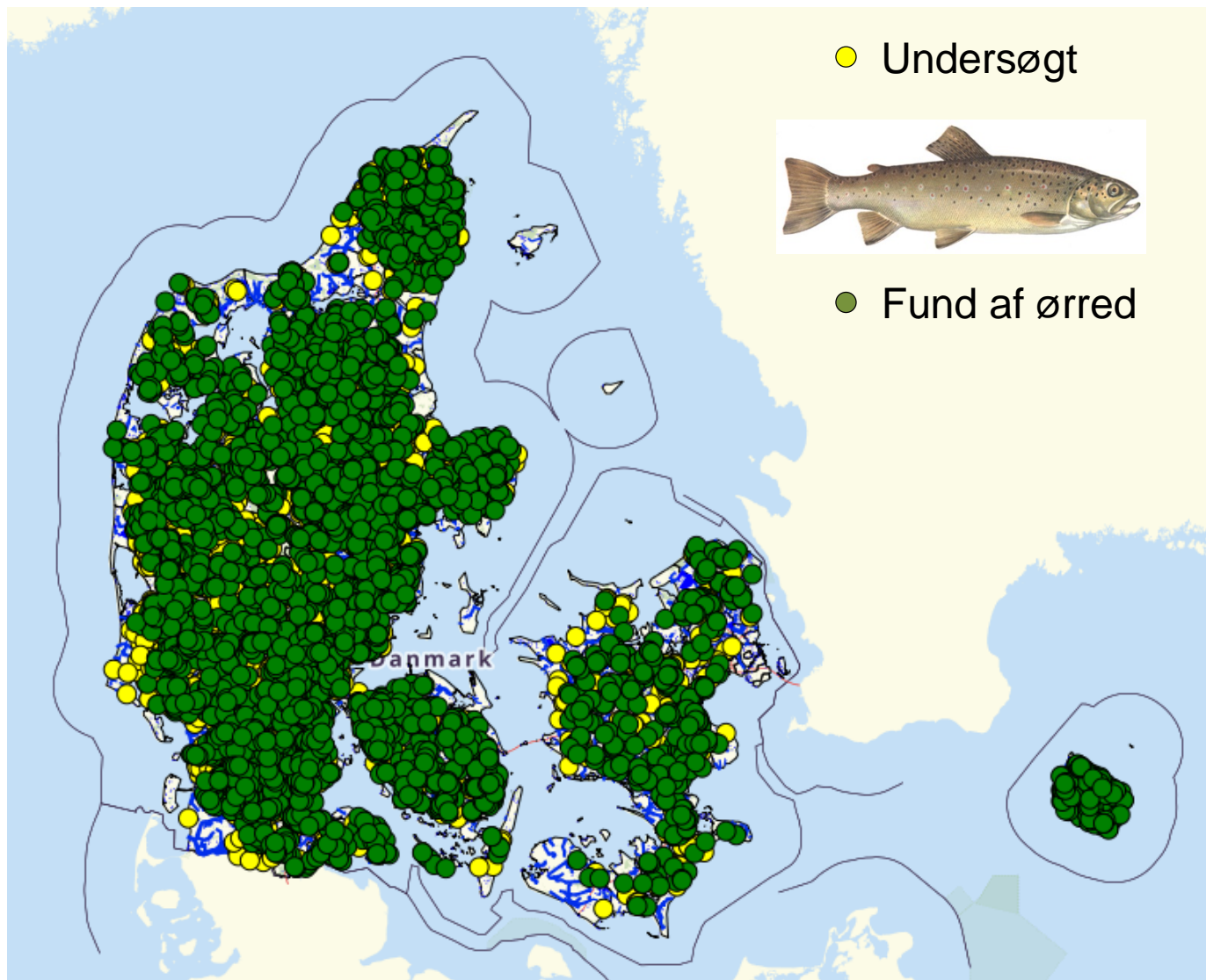
STORE VANDLØB (mindst 2 m brede)

- ▲ Mindst 4 fiskearter
- ▲ 3 fiskearter
- ▲ 2 fiskearter
- ▲ 1 fiskeart
- ▲ Ingen fisk

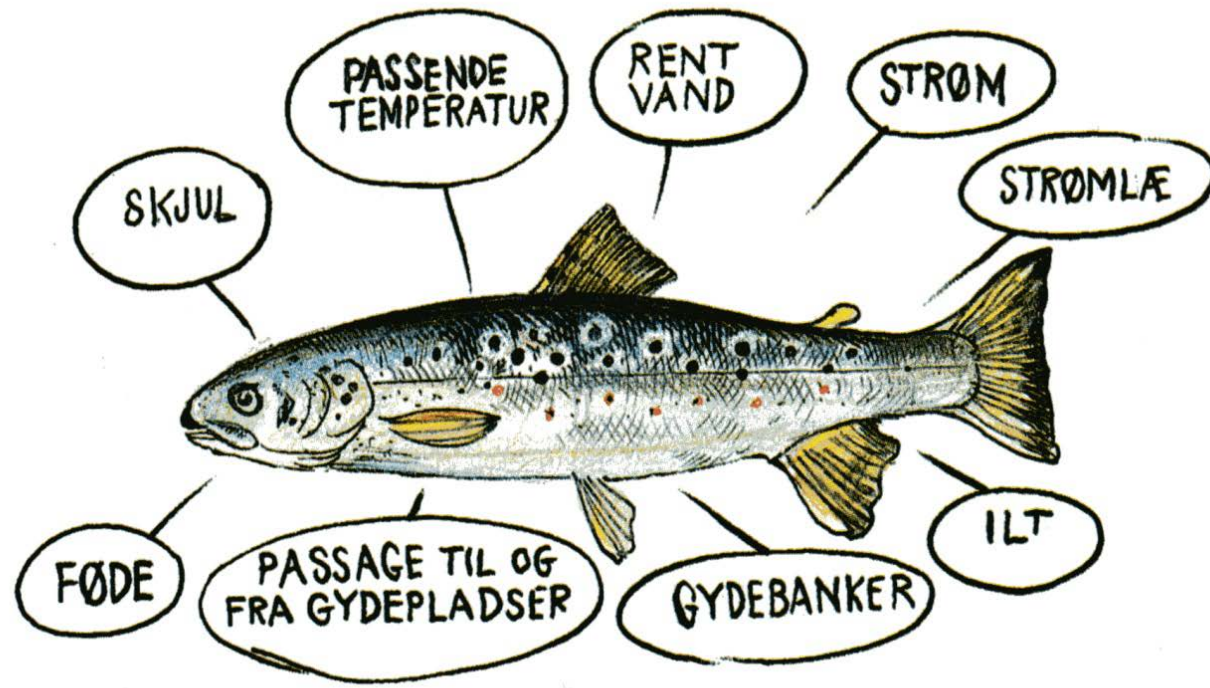
Vejle Fjord

Ørreden er almindelig i vandløb med et vist fald

Ørreden er den bedste generelle miljøindikator

Den kræver gode miljøforhold og findes naturligt i alle landsdele,
- både i den lille bæk og den store å

Figur fra Bent Lauge Madsen (1998)

Dansk Fiskeindeks For Vandløb – DFFV

Forskellige typer vandløb og fiskesamfund
derfor to slags indeks

Det Lithauiske indeks

DFFVa

Artssammensætning
af fisk og lampretter

(Krav: mindst 3 arter)

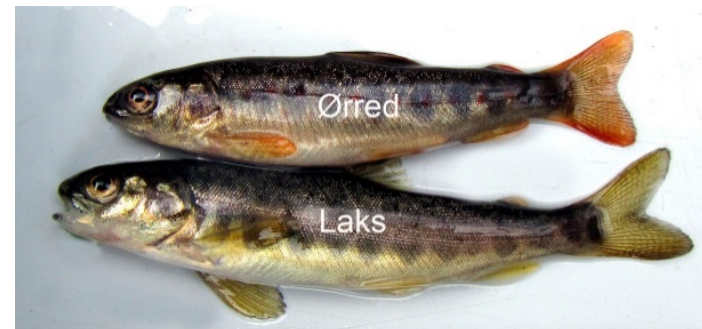

Ørredindekset

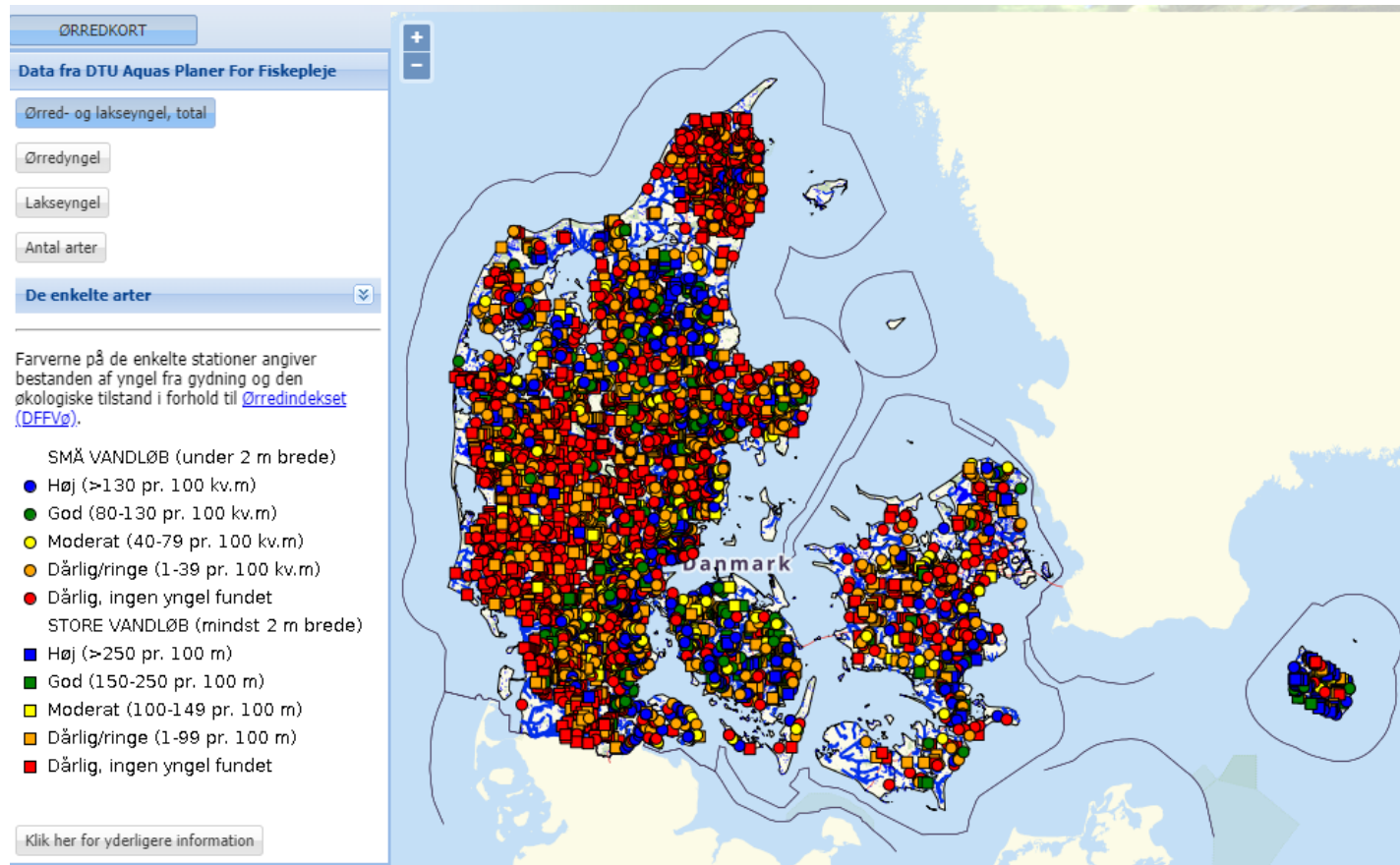

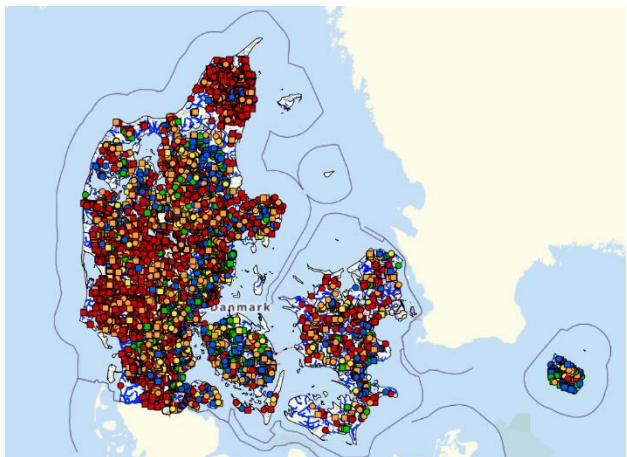
DFFVØ

Er den naturlige bestand af
ørred- og lakseyngel stor nok
i et gydevandløb ?

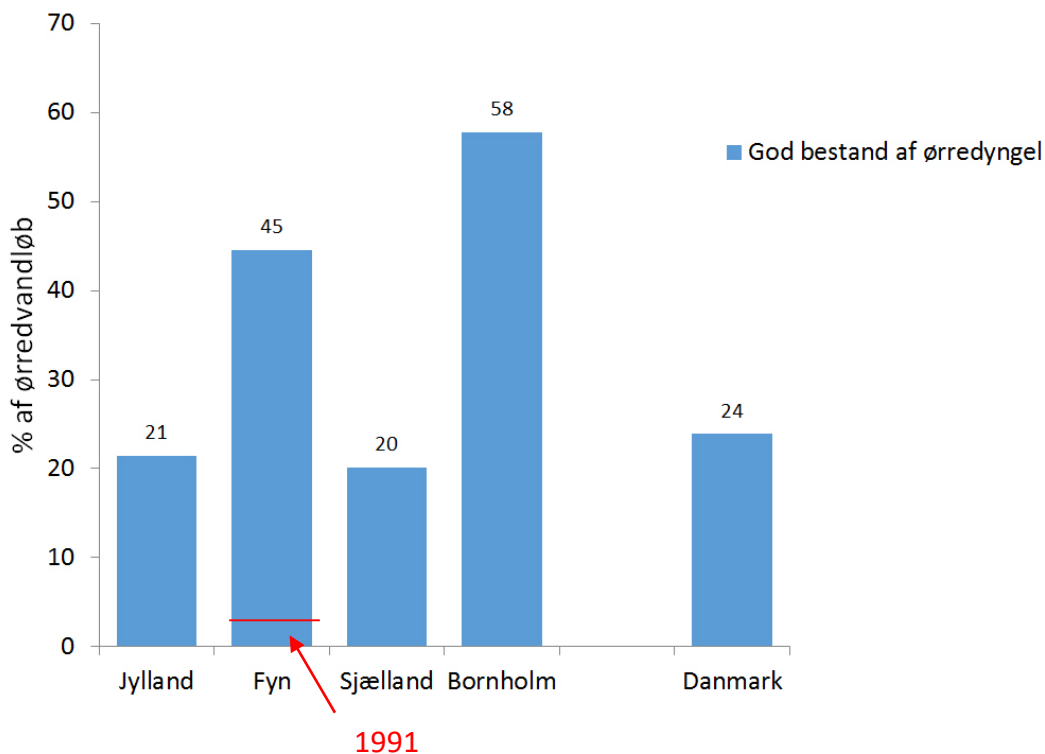
DTU Aquas “Ørredkort” viser den naturlige bestand af ørred- og lakseyngel ud fra Ørredindekset

Ca. en fjerdedel af de danske gydevandløb for ørred har en god bestand af ørredyngel fra gydning – men der er store lokale forskelle

Bestandene kan forbedres i mange vandløb ved en miljøindsats, der genskaber "naturlige" forhold

Hvad skal der til

for at få gode naturlige fiskebestande

(målopfyldelse) ?

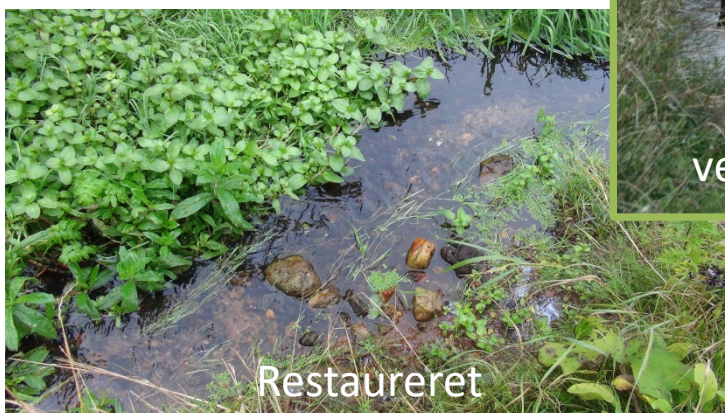
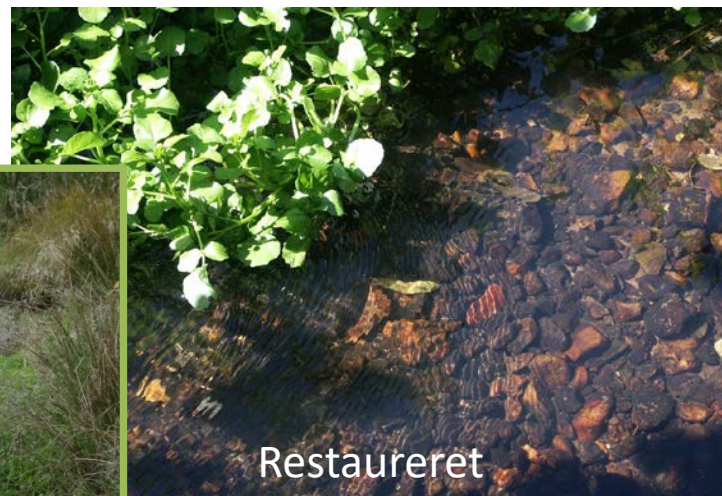

Vandløbene er naturens "blodårer"

Fiskene lever i dem og følger vandet på deres vandringer

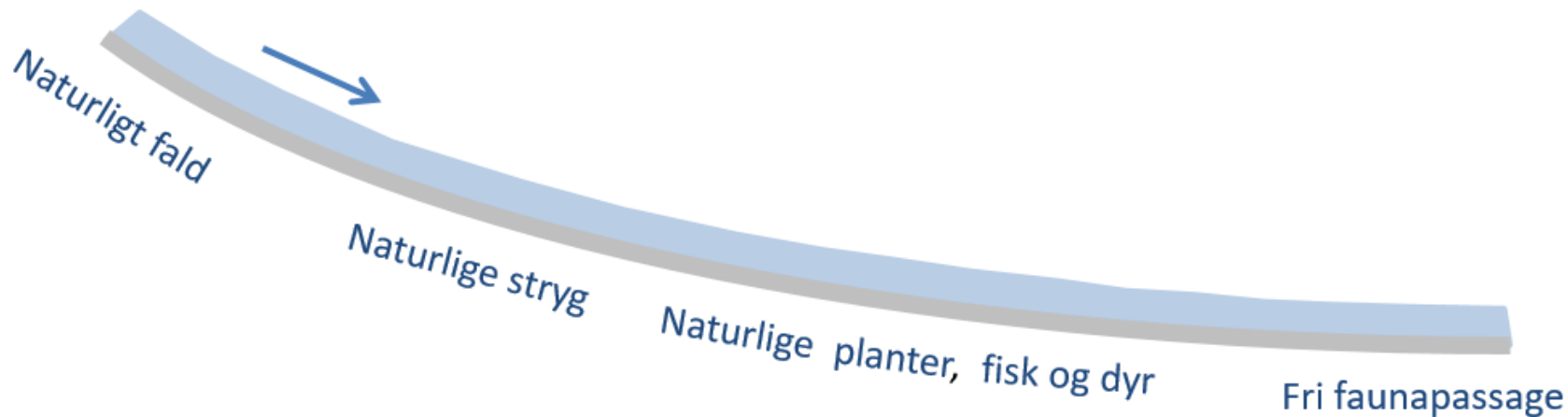

Et naturligt liv af smådyr, vandplanter og fisk kræver rent vand og “naturlig” fysisk variation

Genskab naturlige forhold i vandløbene

Så kan de hjemmehørende arter komme tilbage

Sådan laver man gydebanker for laksefisk

- genskabelse af naturlige stryg med et varieret dyre- og planteliv

Af DTU Aquas fiskeplejekonsulenter Jan Nielsen og Finn Sivebæk

Udlægning af gydegrus og sten kan genskabe god natur ved vandløbene med et naturligt og varieret liv af fisk, lampretter, smådyr og vandplanter. Denne vejledning fortæller, hvordan det kan ske uden at forringe vandløbets evne til at aflede vand.

Fiskenes livscyklus kan let brydes, så de forsvinder

- der må ikke være kritiske "flaskehalse" for arterne

Smolttab ved opstemninger, vådområder m.m.

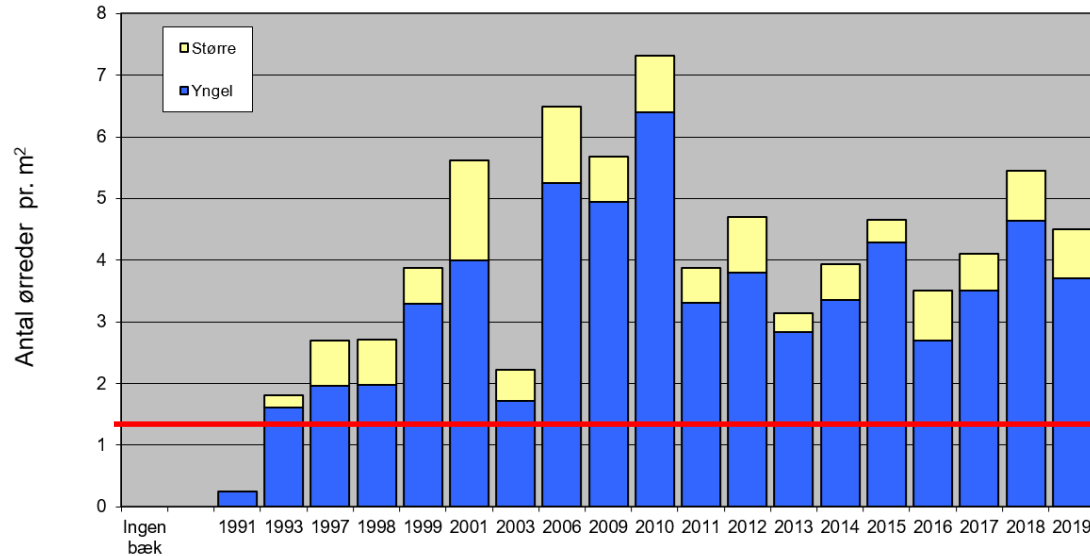

Sørg for at fiskene

- kan gyde og leve i de vandløb, hvor de naturligt hører hjemme
- kan vandre frit, også mellem havet og vandløbene

Kvak Møllebæk, genslyngning med gydebanker i 1991

26 år med mange ørreder i den "nye" ørredbæk

Høj økologisk tilstand
1,3 årsyngel pr. m²

Opstemninger er vandløbenes "blodpropper" - de stopper fiskenes vandringer

Vandrende fisk følger hovedstrømmen

Derfor kan de ikke finde små fiskepassager, der kun får en del af vandet

Skab fri op- og nedstrøms passage

Meget vigtigt at prioritere fri op- og nedstrøms passage ved de store spærringer, der spærrer for mange km vandløb

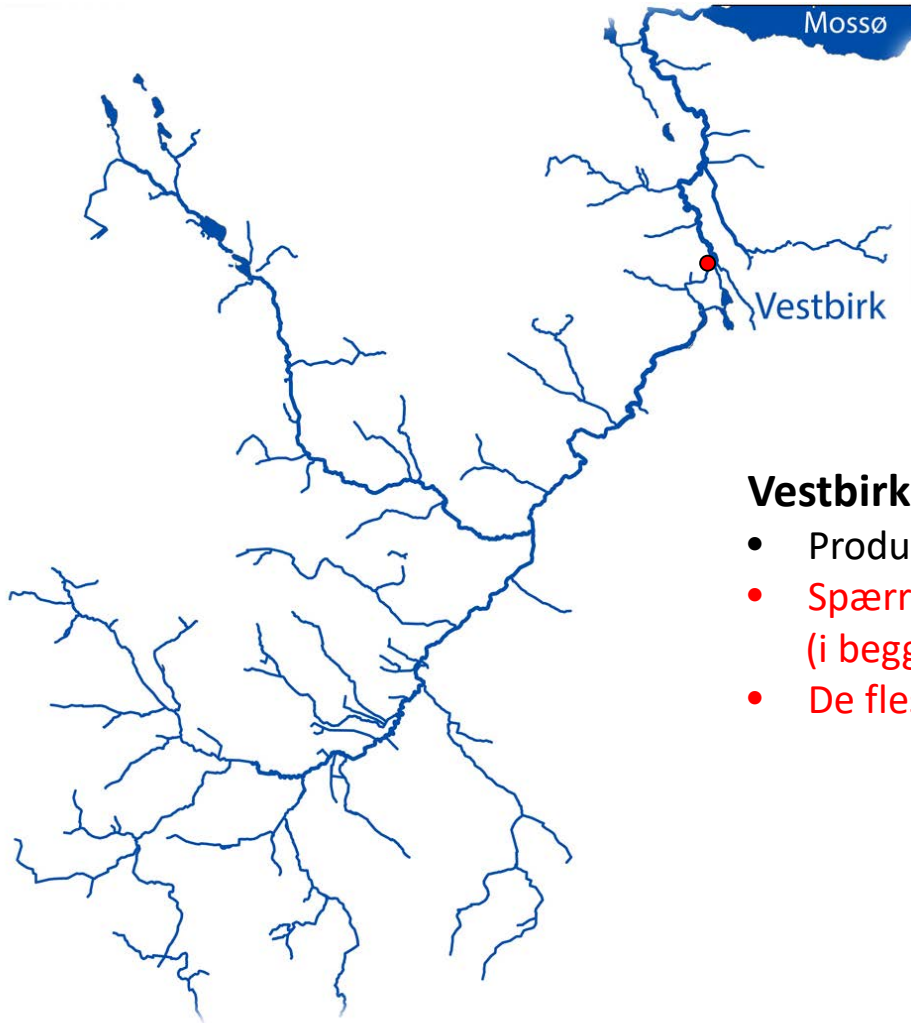
Eksempler på dårlige "passager" (hvor de fleste smolt også dør opstrøms opstemningerne):

Store spærringer påvirker fiskebestanden meget og forringer effekten af miljøtiltag i vandløbene

Tænk i helheder - ud over kommunegrænserne

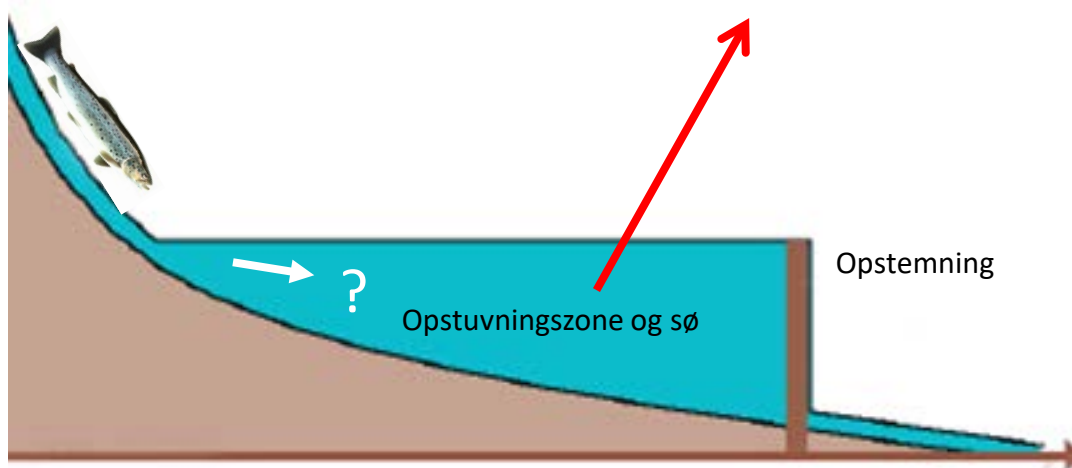
Vestbirk Vandkraftværk, Gudenå

- Producerer strøm til 500 huse
- Spærrer for fisk fra 200 km vandløb i tre kommuner (i begge retninger)
- De fleste smolt dør i vandkraftsøerne ved Vestbirk

Overset ?

Stort tab af nedstrøms vandrende fisk ved opstemninger

Opstemning ved	Gns. smolttab
Vandmøller	30 %
"Gammeldags" traditionelle dambrug	42 %
Vandkraftværker	82 %

Opstuvning kan påvirke flere km og ødelægger strygene

dvs. de naturlige gyde- og opvækstområder
for hjemmehørende arter

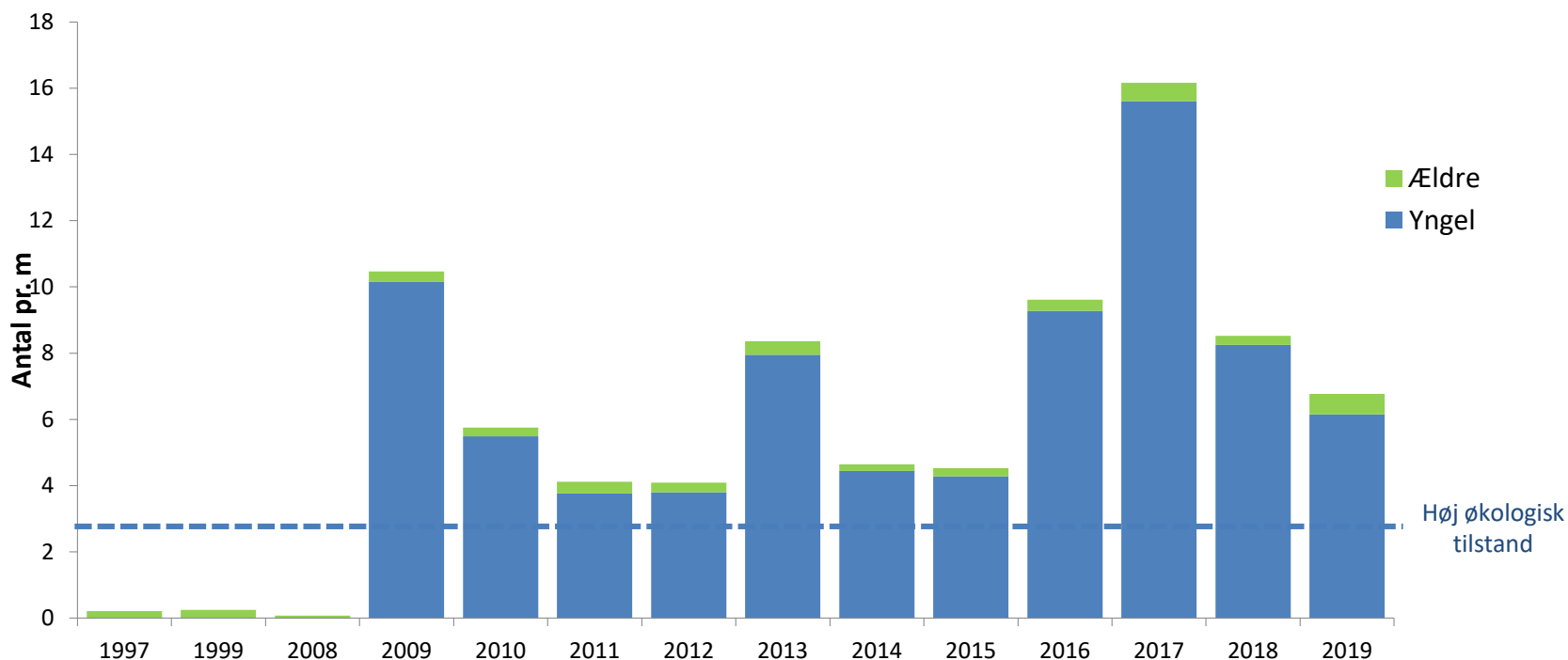
Fjernelse af opstemning i stort vandløb 2008

Gudenå ved Vilholt Mølle

i

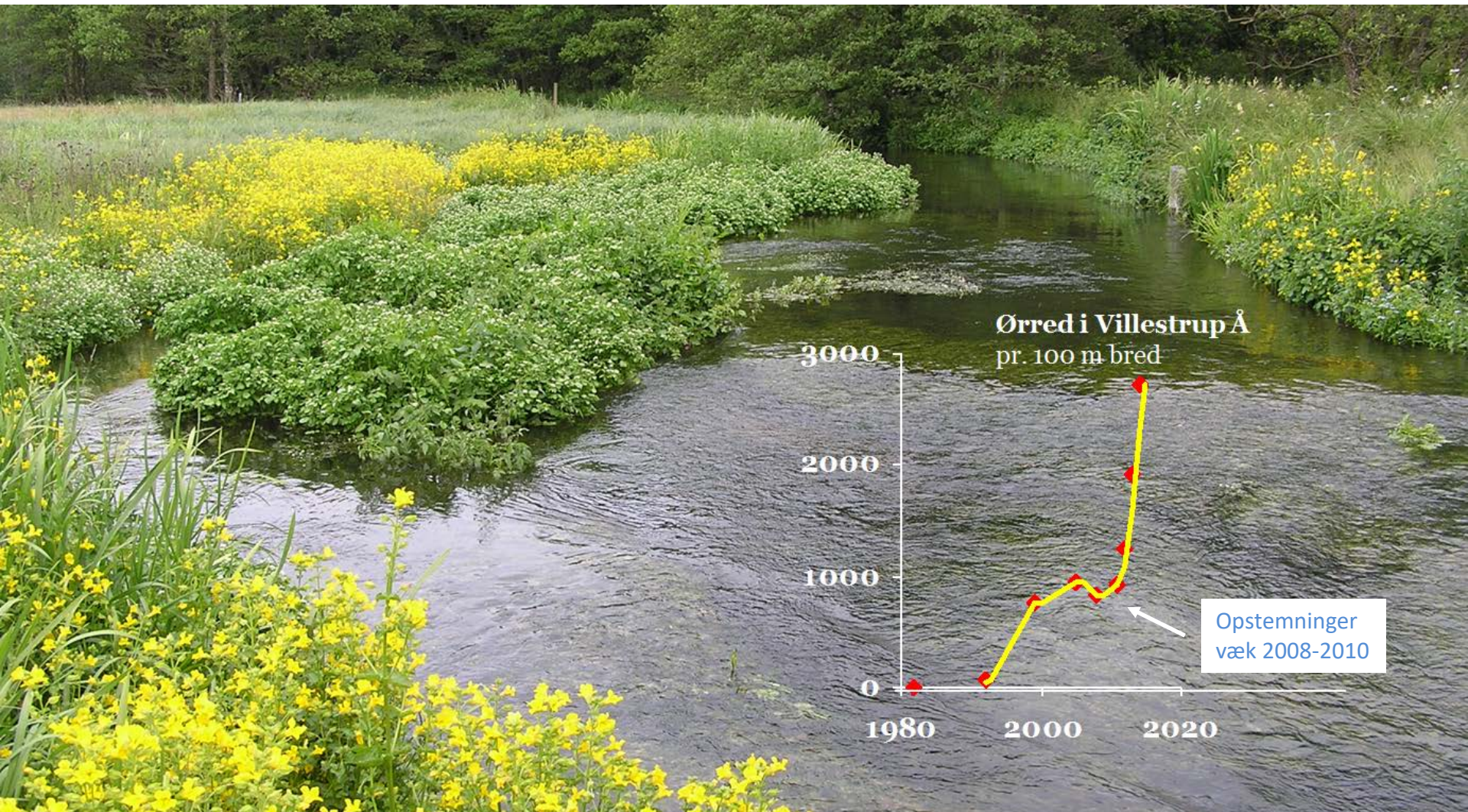
Nu altid meget ørredyngel i den tidligere opstuvningszone (ved Voervadsbro) efter fjernelse af opstemning

Opstemning fjernet

Også mange ørreder i Villestrup Å efter fjernelse af opstemninger

Nu 27 ørreder pr. meter vandløb

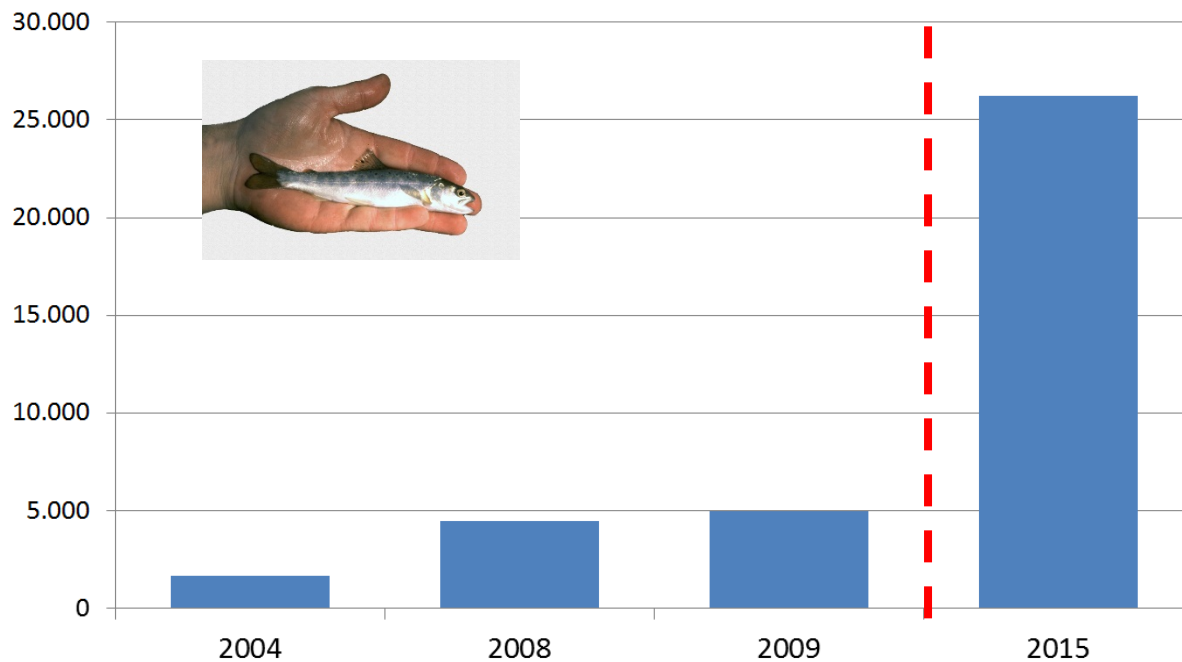

Det gav også mange smolt

Antal ørredsmolt fra Villestrup Å

7 dambrug med opstemninger fjernet i 2008-2010

Data fra DTU Aqua

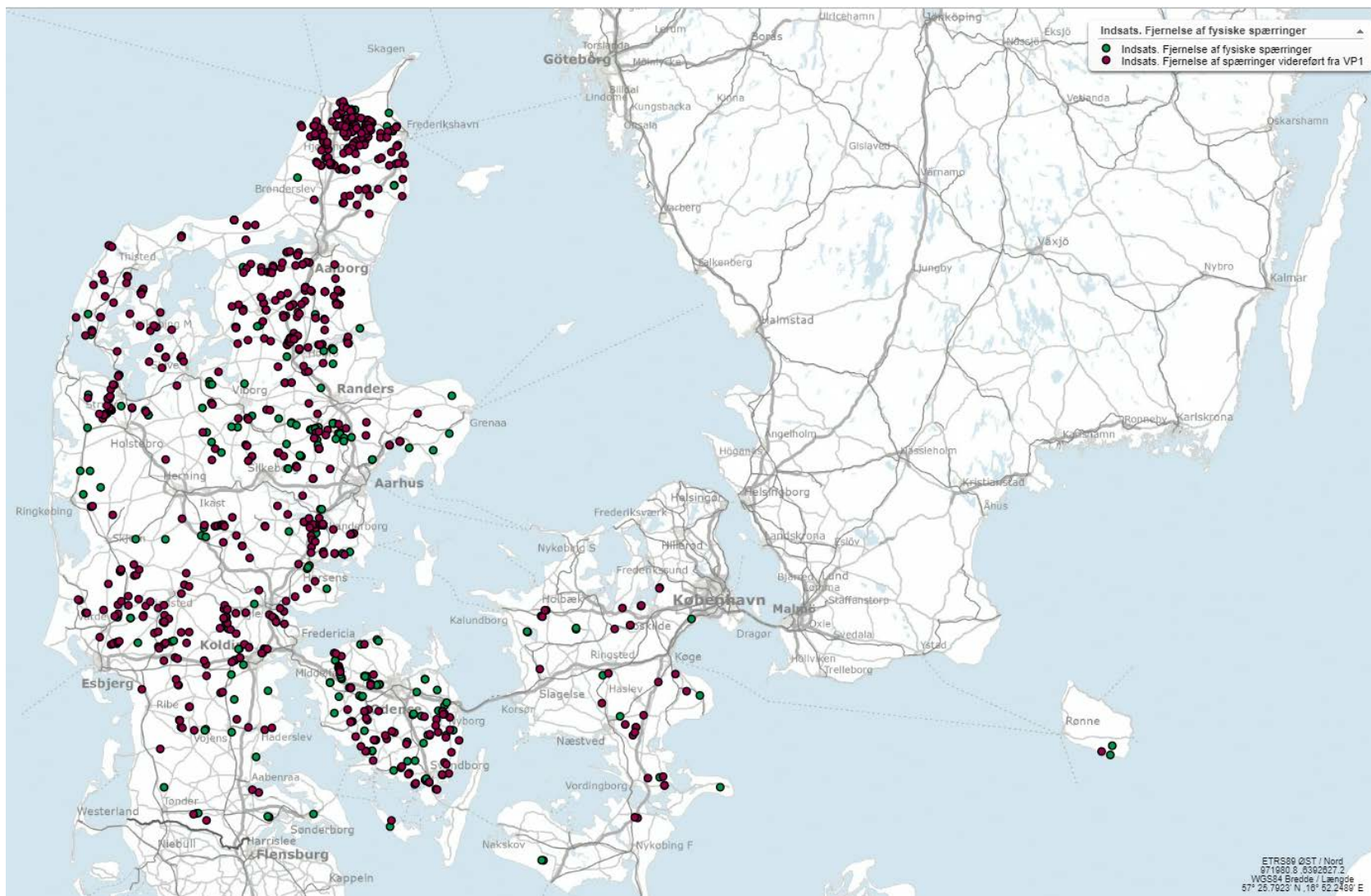
Også mange havørreder efter fjernelse af opstemningerne

Villestrup Å 1999: 2 havørreder pr. km

2016: 250 havørreder pr. km

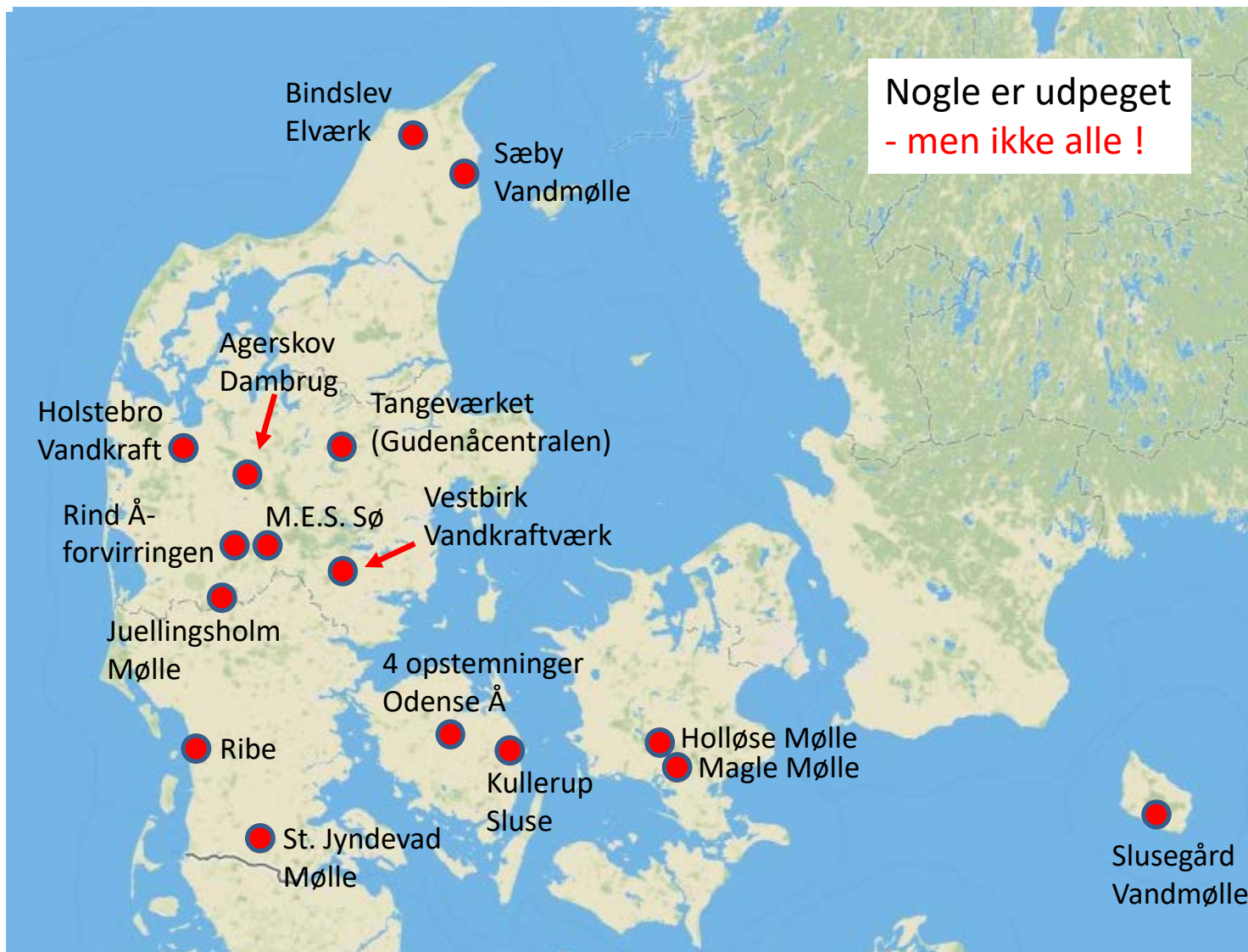

Udpegede spærringer i VP1 og VP2

Eksempler på særligt skadelige opstemninger

som bør prioriteres fjernet (de fleste har små "faunapassager", der virker dårligt)

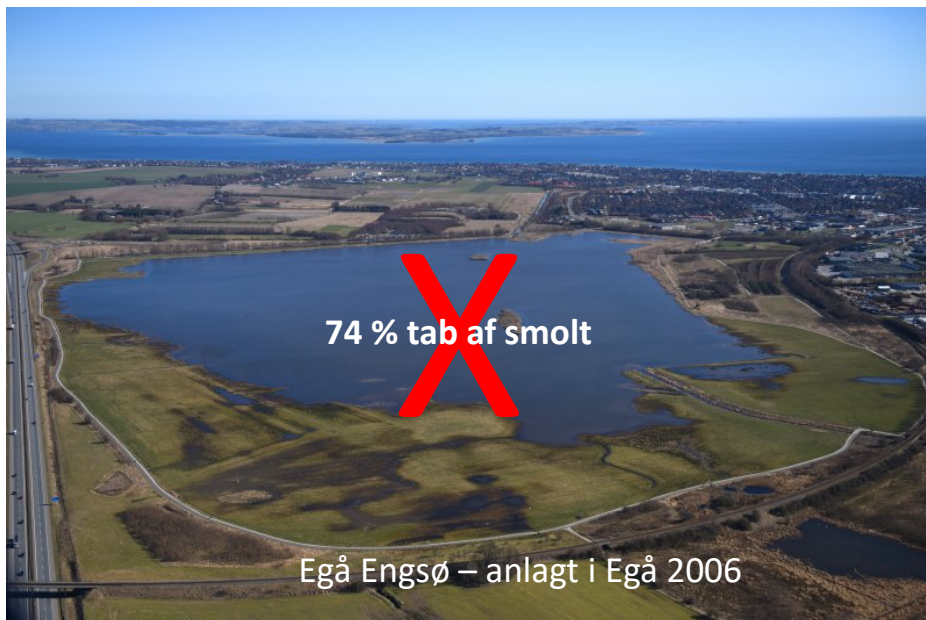

Spærringer ved vådområder ?

Undgå søer direkte i vandløb !

Rensning for kvælstof bør ske på andre måder
- uden at ødelægge åens naturlige fiskebestand

Genåbning af Aarhus Å langs engsøen skal hjælpe havørreder

13. JUNI 2019 AF [PETER FROM JACOBSEN](#)

Arne bager (tv.) og Niels Åge Skovbo ved Aarhus Å, hvor den løber under Søskovvej. Længere mod vest er den tørlagt af Årslev Engsø.

De østjyske lystfiskere kæmper for igen at få masser af havørreder i Aarhus Å og Lyngbygård Å. Men problemet er, at de unge havørreder mister orienteringen og dør i Årslev Engsø på deres vej fra fødestederne ud mod Aarhusbugten. Lystfiskere har nu fået Aarhus Byråds opbakning til at få genetableret Aarhus Å langs Årslev Engsø.

Genskab naturlige ådale med rensning af kvælstof og balance i naturen (jordfordeling ?)

Eksempel: Genslyngning af Omme Å med nye gydeområder for laksefisk og periodevise oversvømmelser af ådalen.

Det giver god natur med flere fisk, smådyr og vandplanter.

Skab passage ved rørlægninger

Rørlægninger kan spærre
for opstrøms vandringer via

- for lavt vand
- for hurtig vandstrøm
- hvis der er styrt i eller for
enden af røret

Vandløb

Læs om, hvordan man genskaber og bevarer fiskebestande i vandløb. Herunder restaurering af vandløb og udsætning.

Søer

Læs om fiskeri og fiskepleje i søer, søernes spændende fiskearter samt hvordan vandmiljøet påvirker fiskene i søer.

Kyst

Læs om restaurering af kystnære områder, udsætning af fisk og fangstregistrering ved fritidsfiskeri.

Tilmeld nyhedsbrev

Tilmeld
Nyhedsbrev

Fiskepleje.dk udsender nyhedsbreve med mellemrum. Du kan abonnere på nyhederne og få dem på mail.

NYHEDER

Alle

17. januar 2020
Mange flere torsk efter nye stenrev

16. december 2019
Nyheder fra fiskeplejen 2019

16. december 2019
Brasen udviser nomadeadfærd

04. december 2019
Bestanden af europæiske ål er fortsat kritisk lav, men der er tegn på bedring

GENVEJE

- > Planer for fiskepleje i vandløb
- > Ørredkortet
- > Vådområder og fisk
- > Sådan udlægger man gydestryg
- > Ansøgning, anmeldelse og faktura
- > Skånsomt fiskeri
- > Fiskemærker
- > Vandråd 2020

Videoer - fisk og fiskepleje

Vandløb - Søer - Havet

Fangstjournalen

Facebook - iPhone - Android

Genveje til emner, der er beskrevet i dette indlæg

Det giver mening at genskabe liv i naturen

Tak for jeres indsats
- også i vandrådene !

Sæt din lokale bæk eller å på verdenskortet ved World Fish Migration Day

TORSDAG 31 OKT 19 |

Du kan være med til at sikre vandrende fisk bedre forhold i vandløbene ved verdens største begivenhed for vandløb, faunapassage og fisk.

Lørdag den 16. maj 2020 kan du få din bæk eller å på verdenskortet med et projekt, som forbedrer forholdene for fisk. Den dag afholdes der nemlig World Fish Migration Day, hvor hele verden opfordres til at sætte fokus på, at fisk skal kunne vandre frit og gyde deres æg, hvis der skal være naturlige bestande i vandløbene.

Se mere her om, hvordan du kan øge interessen for dit lokale vandløb: [link](#)